

6. Льюис Ричард. Столкновение культур. Путеводитель для всех, кто делает бизнес за границей. — Из-дво «Манн, Иванов и Фербер», 2013. — С. 295.

7. Тер-Минасова С.Г. Война, мир языков и культур. — М.: ИЦ «Азбуковник», 2010. — 297 с.

Комогорова М.І.

*кандидат педагогічних наук, доцент кафедри іноземних мов та методики навчання
Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова*

СУТНІСТЬ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА ЇЇ СКЛАДОВІ

Зміни, які відбуваються в суспільних відносинах, напрямок на євроінтеграцію вимагають підвищення комунікативної компетенції школярів, удосконалення їх мовної підготовки, тому пріоритетну значимість набуло вивчення англійської мови як засобу спілкування. Тому питання формування комунікативної компетентності стоїть особливо актуально.

Однак серед суперечливих аспектів питання формування комунікативної компетентності у школярів є розуміння самого концепту «компетенція» та схожим поняттям «компетентність», які в науковій літературі плідно представлені. Але серед вчених немає одностайної думки щодо трактування цих термінів.

Відтак, А.В. Хуторський вважає, що «компетенція включає сукупність взаємозв'язаних якостей особи (знань, умінь, способів діяльності, досвіду) і є наперед заданою вимогою до освітньої підготовки учня, необхідної для його продуктивної діяльності [5, 141].

Що стосується поняття «компетентність», то вона розглядається вченими, як набута якість особистості і є активним проявом компетенції [4, 38].

У сучасній науково-педагогічній літературі пропонуються різні визначення поняття комунікативної компетенції: в одних — це рівень сформованості міжособистісного досвіду, необхідного індивіду, щоб у межах власних здібностей та соціального статусу успішно функціонувати у певному суспільстві (Т.О. Вольфовська); в інших — це спроможність людини здійснювати спілкування як складну багатокомпонентну динамічну цілісну мовленнєву діяльність, на характер якої можуть впливати різноманітні фактори (О.П. Петрашук); або як здатність координувати взаємодію окремих її компонентів задля забезпечення ефективності та результативності комунікації (В.М. Топалова).

І. Патюк під комунікативною компетенцією розуміє здатність людини відтворювати іноземну мову не тільки на рівні фонологічних, лексико-граматичних і країнознавчих знань і мовленнєвих умінь, а й відповідно до різноманітних цілей та специфіки ситуації спілкування. Вона вважає, що для мовленнєвого спілкування недостатньо лише знати систему мови на всіх її рівнях, володіти правилами для формулювання речень відповідно до граматичних норм, але й необхідно, крім цього, адекватно завданням і ситуації спілкування

здійснювати свій вплив на співрозмовника і відповідно до цього вживати мовленнєві висловлювання [3].

Учені виділяють такі складові іншомовної комунікативної компетентності:

1. *Гностичний*: система знань про сутність та особливості спілкування взагалі; знання про стилі іншомовного спілкування, загальнокультурна компетентність, яка дозволяє вловити, зрозуміти приховані змісти, асоціації співрозмовника тощо.

2. *Комунікативний*: комунікативні вміння, які дозволяють встановлювати контакт із співрозмовником; керувати ситуацією взаємодії з суб'єктом іншомовної комунікації, культура мовлення; експресивні вміння, перцептивно-рефлексивні вміння, які забезпечують можливість пізнання внутрішнього світу партнера спілкування та розуміння самого себе.

3. *Емоційний*: гуманістична установка на спілкування, інтерес до іншої людини; готовність вступати в особистісні, діалогічні взаємини, розвинуті емпатія та рефлексія; високий рівень ідентифікації з виконуваними соціальними ролями; позитивна Я-концепція та психоемоційний стан [1, с. 47].

Щодо визначення структури іншомовної комунікативної компетентності, то науковці виділяють такі складові:

- дискурсивна компетентність — здатність поєднувати окремі речення у зв'язне усне або письмове повідомлення, дискурс, використовуючи для цього різноманітні синтаксичні та семантичні засоби;

- соціолінгвістична компетентність — здатність розуміти і продукувати словосполучення та речення з такою формою та таким значенням, які відповідають певному соціолінгвістичному контексту іншомовної комунікації;

- стратегічна компетентність — здатність ефективно брати участь у іншомовній комунікації, обираючи для цього вірну стратегію дискурсу, а також адекватну стратегію для підвищення ефективності комунікації;

- лінгвістична компетентність — здатність розуміти та продукувати вивчені або аналогічні їм висловлювання, а також потенційна здатність розуміти нові, невивчені висловлювання іншомовного середовища [2, с. 191].

Іншомовна комунікативна компетентність містить такі складники: мовна або лінгвістична компетентність; мовленнєва компетентність; соціокультурна компетентність. Структуру іншомовної комунікативної компетентності учнів ми можемо детально розглянути на *Схемі*.

Отже, на основі аналізу сучасної вітчизняної та зарубіжної психолого-педагогічної літератури ми дійшли висновку, що проблемі комунікативної компетенції приділено значну увагу і серед учених немає єдиної точки зору тлумачення вищезазначеного поняття.

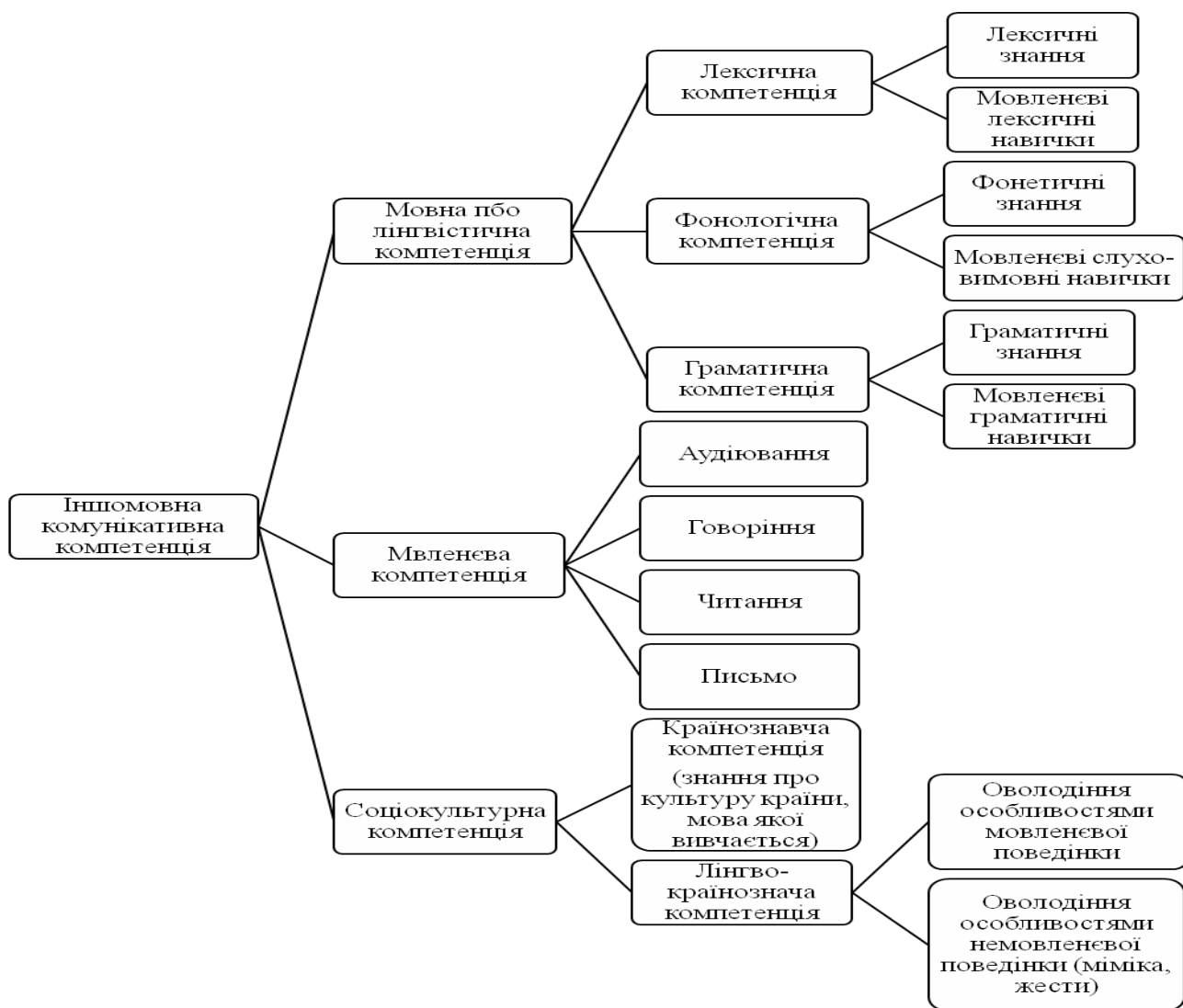

Схема. Структура іншомовної комунікативної компетентності учнів

Література

1. Баранов В.А. Построение проблемного метода обучения / В. А. Баранов. // Программированное обучение: Респ. межвед. научн. сб. — Вып. 23. — К., 2006. — С. 58–61.
2. Гальскова Н.Д. Современная методика обучения иностранным языкам / Н. Д. Гальскова. — М.: АРКТИ, 2004. — 98 с.
3. Патюк І. Комунікативна компетенція як невід’ємна складова навчально-виховного процесу / І. Патюк / Молодь і ринок. — 2012. — №1(84). — С. 128–132.
4. Современный толковый словарь русского языка / Сост. Л. Прокофьева. — СПб.: Норинт, 2005. — 960 с.
5. Зимняя И.А. Ключевые компетенции — новая парадигма результата образования / И. А. Зимняя // Высшее образование сегодня. — 2003. — №5. — С. 34–42.